

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ЧИНОСІ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РК XLIV. Ч. 302. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 28-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 302. Jersey City, N. J., Monday, December 28, 1936. THREE CENTS

ВІДКЛИКАЮТЬСЯ НА КОНГРЕС ОБ'ЄДНАННЯ

НЮ ЙОРК. — Ріжні газети помістили звіт про Сесію Конгресу Об'єднання Української Організації в Америці, що відбувся в неділю, 20-го грудня ц. р., в Нью-Йорку. Газети подають передовімі резолюції конгресу, що висказалися проти експанзивних посягань великих держав по Україні та проголосили повну незалежність усієї української території в соборній українській державі однією розв'язкою українського питання й безумовною основою миру на південній сході Європи.

Подали звіт про конгрес не лиш американські, але й московські й польські часописи.

ВИСТАВА ЗВУКОВОЇ ФІЛЬМИ „НАТАЛКА ПОЛТАВКА“

НЮ ЙОРК. — В п'ятницю, 25 грудня ц. р., виставила „Авраменко Филм Продюкшенс, Інк.“ українську звукову фільм „Наталка Полтавка“ в театрі „Венеція“ на Семлі Евені в Нью-Йорку. Театр був заповнений українською публікою. Голова корпорації М. Бойчук проголосив, що це „перша звукова українська фільма, вироблена в Америці“. Д-р Л. Цегельський пояснював, що фільма має представити „Наталку Полтавку“, яку написав тому 125 літ Іван Котляревський. Оголошення заповіли, що музика фільму є Миколи Лисенка, а змодернізована проф. К. Шведовом. Головні ролі у фільмі грає Талія Сабаніева, артистка з Метрополитен опери. Інші ролі обняли: Михайло Швець, М. Водяний, Д. Кріона, Т. Свистун, Олена Діброва, Лідія Березовська й інші. Сценарій виготовили: В. Авраменко і М. Ганн. Вони були теж режисерами. Костюми виготовив Ф. Бражник. Директором знімок був д-р Едгар Улмер. В. Авраменко покликав виконавців фільму і директорів корпорації на сцену й представив їх публіці. М. Ганн заявив присутнім на виставі, що другим разом фільма вийде краще, бо апарат, який передавав за шумом, буде направлений.

На самім початку виставлено американську фільму, яка представляє подорож Вил Роджерса по Швейцарії. В другій фільмі, яку теж виставлено, представлено чар Марока з його природою і дівчатами в гаремі.

ПОМЕР АРТУР БРИЗБЕЙН.

НЮ ЙОРК. — У своїм домі під ч. 1215 на П'ятій Евені помер у п'ятницю рано на недугу серця Артур Бризбейн, один з найбільше відомих газетарів в Америці. Вів мав при смерті 72 роки життя.

Був 39 літ одним з редакторів газет Герста. Почав працювати для Герста в 1897-мім році за річну заплату 8,000 доларів. У цих газетах став він відомий головно за свої щоденні уваги під заголовком „Сьогодні“. Коли його захопила смерть, він брав від Герста за свою редакторську працю 260,000 доларів річної платні.

ЗА ЗМІНУ ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ КАДЕНЦІ.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Джордж Голден Тинкем з Месечусетса заповідає, що він внесе в конгресі резолюцію за те, щоб теперішню конституцію поправити так, щоб президент Злучених Держав урядовав не 4 роки, але 6, та щоб та сама особа мала право бути президентом тільки один раз.

ЖДУТЬ СТАРОГО РІЗДВА.

РОДЕНТИ (Норт Каролайна). — Рибаків цієї маленької оселі, положено на північній набережній острову Гатарас, не святкували з усіма американцями Різдва, але тримаються старої традиції та святкують „Старе Різдво“, себто дня 6-го січня, котрий вони вважають річницею того дня, коли три царі прийшли з поклоном новонародженому Христові в Вифлеємі.

УБИВ БАТЬКА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — 17-літній Вільям Фолз застрілив з револьвера свого батька, Івана Фолза, 52-літнього друкаря.

Батько помер у шпиталі, заявивши перед смертю, що за подію вся вина спадає на нього самого, бо він прийшов до дому й став сваритися з жінкою, а далі взявся її бити. Син вистрілив до батька з батьківського револьвера в обороні матері.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПАГУЄ МИР.

ВАШИНГТОН. — Засвічуючи тут світла на публичній ялинці, виставленій у Парку Ляфаєта, президент Рузвельт виголосив до всієї Америки через радіо привітну святочну промову, в котрій закликав населення здержати різдвяний настрій цілий рік. Він вказував на потребу миру та покликався на досягні міжнародної конференції в Буенос-Айресі як на приклад мирних змагань у душі Різдва Христового.

ПРИСУД НА НАПАСНИКІВ НА ПРИХОДСТВО.

Окружний суд на виїзній сесії в Опатові (Келечина) розглядав справу грабінняцького нападу на приходство в Птакові, сандомирського повіту. Нападу довершили три озброєні бандити. Підчас погоні двох бандитів тяжко ранили, при чім одного з них товариші добила й змасакували йому лице, щоб його не пізнала поліція. Поліція схопила й другого раненого бандита, який видав товаришів нападу. Суд засудив обвинуваченого Ст. Гаха, який мав на сумініні 20 грабінняцьких нападів, на досмертну в'язницю, а його товариша Яна Андзеля, на 15 літ в'язниці.

АРЕШТУВАЛИ КОМОРНИКА.

Велику сенсацію викликала в Долині вістка про арештування бывшего судового, коморника Тадея Марцінковського під замітом надужиття урядової влади. Марцінковський спроневірив якесь бальне суми. Арештування наступило на поручення прокуратора в Стрия. Надужиття викрили підчас контролю.

КУХАР УБИВАВ ЛЬОКАІВ.

У палаті графа Далькроццо в маєтку Міхалів під Груйцем (Польща) ще 1934-тім р. хтось убив льокай, 56-літнього Яна Гавіна. В 1935 році помер там новий льокай Глуховський з об'явами отроєння. Тепер викрили причинника убивства. Обоє льокаїв убив кухар Юзеф Ковальчевський. Він обкрадав графа й побиючися, щоб його льокаї не зрадили, усунув їх зі світу.

ПАЦІЄНТ ПРОКОВТНУВ ТЕРМОМЕТР.

У Чернівцях трапився в санаторії для нервово-хворих незвичайний випадок. Одному з пацієнтів мірала температуру, вкладаючи термометр до усної ями. В одній хвилині хворий проковтнув термометр. Треба було його рентгенувати. Пацієнта перенесли на хірургічний відділ міської лікарни, де перевели йому операцію шлунка. Коли виняли зі шлунка термометр, він виказував температуру 43 ступні.

ВБИВНИК ПЕРЕБРАНИЙ ЗА ЖІНКУ.

У Видраніці, ковельського повіту, до господаря Ол. Веремчука застукала старуха з заслоненим лицем. Просила, щоб хоч відпочити. Йй дозволили відпочити в столоді. За якийсь час пішов Веремчук з сусідами до столоді, щоб запросити старуху на вечерю. Та старуха зірвалася зараз зі столу, на якій лежала, і завдала косою тяжку рану в груди Веремчукові. Веремчук упав без свідомості на землю, а його товариші втекли. Одного з них, Сергія Михальчука старуха ранила косою в руку. Михальчук пізнав у старусі — свого брата Степана. Веремчук помер. Арештований Михальчук признався до убивства на тлі матеріальних спорів. Злочин допустився з намови своєї жінки.

НОВИЙ ДЕКАН УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПРАЗІ.

В Українській Вільній Університеті в Празі відбулися 11-листопаду ц. р. на факультеті права й суспільних наук вибори нового деканату. Вибрали проф. Мишука деканом, а професора Л. Шрамченка продеканом.

СМЕРТЬ ПІДЧАС ПРОЩАННЯ З НАРЕЧЕНОЮ.

На стації Гродзец (Польща) 21-літній Ст. Мацейчик відправив свою наречену. Коли поїзд рушив, Мацейчик пішов, ще кілька кроків за вагоном, щоб попрощатися з любов'ю. Нараз поховнувся й упав під колеса вагону, які дослівно переполомили нещасного чоловіка.

ОБТЯВ БРИТВОЮ ЖІНЦІ КІНЕЦЬ НОСА.

В Яворові на Гуцульщині арештували Федора Ребенчука за те, що, підозрюючи жінку в невірності, тримав її замкнено місяць у мешканні, опісля зв'язав її та бритвою обтрав їй кінець носа, вбив кілька зубів і обстриг голову до шкіри.

ЯК ТЯЖКО ПРАЦЮВАТИ В БЕРЕЖАНЩИНІ.

Дуже тяжко приходиться працювати в Бережанщині на культурно-освітньому полі, бо навіть чайний вечір грозить „публічному спокою“... Староство в Бережанах подання на чайний вечір приймає до відома, однак за два дні приєднала заборону його з огляду на публічний спокій. Така заборона прийшла до Плавучі Малої, пов. Бережани, як відповідь на внесенне повідомлення про чайний вечір на день 8. і 22. листопаду ц. р. Здається, що йшло тут про заперення успіху польської вистави і забави, що була також на цей день визначена в „домі людів“... Це не перейшло до дутій оркестри при читальні „Просвіти“ у Плаучі Великій грати цілу ніч на польській забаві в „домі людів“.

ЗОЛОТО З ПОВІТРЯ.

До французького патентного уряду прийшов недавно один чоловік, передав урядовцеві запечатану коперту і заявив: „Я хотів би дістати патент на одну машину“. Урядовець узяв до руки перо, щоб списати формальності, і поставив звичайне питання: „Як називається ваша машина?“ „Машина до вилловлення золота, срібла і платини з повітря“. Урядовець привик уже був до ріжних чудацьких винаходів, але почувши такі слова, ледя утримав у руці перо. Правда, вже добували люді золото з землі, води... Але з повітря?...

Непорозуміння швидко выяснилось, бо згадана машина була справді приладом, що вилловлює з повітря золото, срібний і платиновий пил. Відомо, що по робітних департаментів і золотарів, де виявляються ріжні предмети зі шляхотних металів, назбирується в повітрі багато шкідливого для здоров'я золотого пилу. Новий винахід дозволяє брати назад золото з повітря.

БІЙКА ЗА ФАШИСТВСЬКУ ПІСНЮ.

З Ковна повідомляють: у ресторані Альдона в виповненій салі сиділи три італійці, які гаряче оплескували співака на сцені за виконання італійської фашистської пісні. Це викликало сильний протест приляних. Суперечка перетворилася в криваву бійку. В ній було кільканацьох осіб раних. Поліція задержала кількадесят осіб.

КАПОВИЙ ЗЛОЧИН.

На дорозі в Медичинах, повіт Дрогобич, виявилася бійка між братами Степаном і Михайлом Жовнірчуками. Михайло вдарив Степана видаючи так нещасливо, що Степан помер на місці. Братовбивця арештували й замкнули в судових арештах.

ЗАВОРУШЕННЯ В ПОЛЬСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.

Ендецька університетська молодь уладила у варшавській політехніці бурхливі демонстрації на виклади проф. хемії Вольфке. Студенти викликували й називали проф. Вольфке жидом і масоном. Опісля кинули димні свічки, обкидали професора сніжними яїцями, побили кількох студентів жидів, здемолювали викладачу салю і знищили проекційний апарат і т. д. Авантюри перенеслися з політехніки на вулицю, де побили одного адвоката жидів і кількох прохожих жидів. Також у Кракові на медичній факультеті прийшло до студентських протижидівських заворушень, а саме інцидент скоївся на тлі окремих місць перед жидів. Жиди жалувались перед проф. Левковичем на ендеків і просили його інтервенувати, однак проф. Левкович відмовився, кажучи, що ціла справа його нічого не обходить.

РОЗПРАВА ПРОТИ ДВОХ АДВОКАТІВ.

У львівській городській суді ведеться розправа проти адвокатів: Войцеха Дзедзіца зі Львова і Бардаха з Борислава. Обвинувачує їх обох прокуратор за те, що впроваджіть кількох літ систематично удержували екзекуцію 750,000 зл. Ціла справа виглядає так: Драгобича Е. Біззер продав свої ділянки в копальні нафти „Чеслав Сосніковський“ за 700,000 зл. чужинцеві Рускінові з Парижа. Тому, що Рускін як чужинець не міг перевести інтабуляції на своє назвище без дозволу ради міністрів, зложив у порозумінні з адв. Дзедзіцом спілку з закладеною капіталом 101,000 зл. одначе вплачено тільки 15,000 зл. Спілка перебрала в posiadання продані ділянки й дала йому, як опісля виявилася, безвартісні векслі. Біззер зорієнтувавшись, що став жертвою обману, заскаржив обманців до суду і дістав присуд найвищого суду, що признав йому право до екзекуції 750 тисяч зл. Обвинувачені не допускали ріжними адвокатськими закарлючками до екзекуції цієї суми і довели Біззера за 8 літ до повної руїни.

47 УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН ПЕРЕД ПОЛЬСЬКИМ СУДОМ.

САМБІР. — Перед окружним судом у Самборі станули 47 українських селян, обвинувачених у закаті, що вибух у часі різдвяного страйку в Острові Тулиголовському і в 13 інших селах рудецького повіту. З кінцем червня ц. р. там дійшло було до страйку різдних робітників, які домагалися підвищення платні від землевласників. Одночасно малоземельні селяни домагалися обнижжя цін сїна, яке продають селянам землевласники. У відповідь на це діждч Острова Тулиголовського, Станіслав Валь, спровадив 58 різдних робітників із Сянїччини. Але місцеві селяни і з околичних сіл рішили силою не допустити до праці спроваджених робітників. Дня 1 липня, як говорить акт обвинувачення, зібралася перед фільварком кількатисячна товпа, яка з часом розліталася до тої міри, що почала нищити фільваркове майно. Прибула польська поліція і віддала до зібраних селян салву, від якої згнули сім селян, а кілька були ранили. Після чотирьохденної розправи засуджено 30 селян на 4 до 10 місяців арешту, а 17 звільнили.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ КОСТЕЛИ В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — Польський часопис „Всхуд“ приносить цілу низку вісток про дальшу польонізаторську акцію у Східній Галичині при помочі людських будівельних комітетів у зборівському повіті, де викінчено і віддано до вжитку чотири людські буди, у Волочківцях, Млинівцях, Присівцях і Білокерниць, а витягнуто мурі і покрито дахом людські буди в Товстолугах і Гукалівцях. Одночасно будують костели в Реневі, Ярчівцях, Жабині, Кудинівцях, Конопниці, Чистоподах, Серетці і Ратищах. В останньому часі посвячено людські буди в Старих Бродах, Брідського повіту, в осаді Янівці, пов. Борщів, у Коровинці, пов. Тереховля, в Лагодові, пов. Перемішляни, та у Сморорохах і Маріївці, пов. Тернопіль.

„ПОЛЬСЬКЕ УЛЩЕ, А ЖИДОВСЬКЕ КАМЕНЦЕ“.

ЛЬВІВ. — Львівську адвокатську палату заохпили в цілости жиди. Адвокати поляки домагалися від теперішньої управи адвокатської палати, щоб половину мандатів в управі дістали поляки. Але управа відмовилася. Тоді поляки, невдоволені з вибору тільки кількох поляків до адвокатської ради вислали свій протест да ради і зголосили своє уступлення.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЗВИЧАЇ В КИНАХ.

МОСКВА. — „Правда“ подає опис скандальних порядків у дитячому кінні в Москві. Ріжні вибрики, бійки, крадіжжі і ножицьництво є на денному порядку. Багато учасників приходять до кіна замість до школи і пересиджують там цілими днями, граючи в карти, тощо. Від одного 14-літнього хлопчиська відібрали великий фінський ніж. Його ровесника вивели з кіна в п'яному стані. В часі висвітлювання фільм діти стріляють до осіб на екрані, то знову б'ються, лаються огидними словами, ріжуть ножами крисла і т. п. Бувають випадки, що діти частують в кіні горівкою. В оргіях беруть участь неформат дівчата. Все те кандидати на пізніших реформаторів „буржуазного“ суспільного устрою в Європі.

ТРОЦЬКИЙ ПРО СВОЇХ.

ПАРИЖ. — В паризькому комуністичному „Бюлетені“, що піддержу Троцького, поміщена довша праця Троцького, що вияснило недавній засуд і розстріл Зіновієва, Каменева і товаришів. Троцький не щадить найчорніших красок, щоб змалювати Сталіна як „зрадника революції“, „ошуканця робітничих мас“, „жорстокого, жадного кровитирана“ і т. п. Цим своїм жахливим терором, говорить Троцький, Сталін хоче задушити те велике невдоволення, що заїснувало на територіях Советів.

ПОВОРОТ ЧІАНГ КАЙ-ШЕКА.

НАНКІНГ (Китай). — Китайський маршал і головний командант збройних сил, Чіанг Кай-Шек, якого два тижні тому арештував був його збунтований ген. Гсу-Ліян, вивізши його з собою в глибину своєї провінції, повернувся щасливо назад і то серед дуже цікавих відносин. У часі арешту Кай-Шека обидва генерали мали нагоду говорити на ріжні теми. Крім того збунтований генерал захопив був записки Кай-Шека, з яких теж виходило, що Кай-Шек був не його ворогом, тільки приятелем. Все це так поділяло на Гсу-Ліяна, що він сів враз зі своїм командантом на літака і привіз його сам до столиці Китаю. Що далі з ним зроблять, покищо невідомо. покищо Кай-Шек видав зазив до армії, щоб зберегла духовий спокій і не допустила до горожанської війни.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1899

Published daily except Sundays and holidays... Owned by the Ukrainian National Association, Inc., at 21-33 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Registered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

За оголошення редакції не відповідає.

Vol. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОДИН З БАГАТЬОХ

Федеральний суд має вирішити справу, що немовби навмисно на те зладжена, щоб кинути яскраве світло на закони, що тепер обов'язують імігрантів.

Станув на суді 33-літній італійський імігрант Сальваторе Бранкічеля, щоби подати судові причини, чому він не має бути депортований назад до краю, з якого він сюди приїхав, себто до Італії.

Факти справді небували. Як Бранкічеля був ще в Італії малим хлопцем, родичі віддали його до шевця на челядника. Як йому було 14 літ, він і ще один челядник, що подібно як Бранкічеля мешкав у майстра, побачили раз на ліжку майстра більший банкет.

Тимчасом Бранкічеля зажив в Америці. Він став самостійним шевським майстром, розвинув бізнес, а далі оженився з родженою в Америці дівчиною.

Отсей випадок не є винятковий. Це один тільки приклад так званих „важливих іміграційних випадків“, себто тих випадків, у котрих імігрант за постановами закону має бути депортований, але ніхто не може добачити в імігранті цієї моральної огиди, за яку його депортують.

Володько несміло виявляє бажання вступити до „петлюрівців“.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ“.

Заредрук виборозьється. Авторські права вастережені.

(88)

Там повно народу. Вже вислано до Гільча пілсаниців з білим „хлагом“.

Метущина, розгубленість. Молодих нікого не видно. Самі старі і жінки. У монастирі бамкає малий дзвін на вечерню, бо завтра неділя.

Володько і Петро знаходять своїх товаришів. Ці не виявляють ані найменшого страху.

Володько і Петро знаходять своїх товаришів. Ці не виявляють ані найменшого страху.

Тому хлопці тішаться, що придуть „петлюрівці“.

Майже ціла ніч у непевності

НЕ СТАЛО ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Прийшла до нас з Рідного Краю дуже сумна вістка, що вже нема між живими — Василя Стефаніка.

Василь Стефанік не написав багато. Може навіть дуже мало. Але те, що написав, є таке артистичне під оглядом змісту і форми, що імя Стефаніка буде в українській літературі безсмертним.

Збірник цей має власноручний підпис автора.

Василь Стефанік виринув на українським літературним полі під кінець 90-тих років минулого століття.

Яке враження викликали перші оповідання Стефаніка, пізнати найкраще по тім, що говорив про них томо 35 років Іван Франко.

згадаємо, що І. Франко сказав про Покійного таке: „Василь Стефанік може найбільший артист, який появився у нас від часу Шевченка.“

„Його оповідання плыве, бачиться, спокійно, з елементарною силою, але власне цією елементарною силою воно захоплює й нашу душу.“

ПРИЧИНИ ТРАГЕДІЇ ЕСПАНСЬКОГО НАРОДУ

Обговорюючи революційні події в Еспанії, треба знати, які це причини поширили комуністичні впливи в Еспанії.

В Еспанії земельна справа звязана з найгострішими соціальними антагонізмами й боротьбою, подібно, як це було в Україні в часі революції 1917 року.

люванні він уміє бути й реалістом і чистим ліриком — і проте піде ні тини перебільшення, бомбасти, неприродности. Це правдивий артист із Божої ласки“.

Так написав І. Франко про перші твори Стефаніка тому 35 років. Як слушно згадується в посмертній статті краєвого „Нового Часу“ треба ще до цієї характеристики додати і те, що характеризує Стефанікові оповідання нової, можна сказати, найновішої доби. В них пробивається ще новий тон, зв'язаний з героїською обороною Рідної Землі з боку тих українських селянських мас, для яких земля є найдорожчим скарбом.

ли в посіданні селянства знаходилася тільки третина придатних земель. В Еспанії начисляється понад 5 мільйонів селянських господарств, себто в середньому на 1 селянську родину припадає коло 3 гектарів, що за місцевими умовами ледви вистачальна на півгодовне існування.

Земельний голод поглиблювався рівнем хліборобства. Більша половина поміщицьких земель здавали в оренду, причому орендні умови були просто не до подумання в сучасних соціальних і цивілізаційних обставинах.

Цей гоїзм і цю політичну короткозорість еспанської земельної й фінансової аристократії комуністи використали якнайкраще. На вибори до парламенту в лютому біжучого року вони з іншими лівими течіями пішли під гаслом широких соціально-економічних реформ.

Виглядає наймовірним, але ще до 1931 року, коли скинуто короля Альфонса XIII, еспанська земельна аристократія користувалася середньовічними привілеями.

дою розвитку мас. Духовенство в свою чергу мало колюсальні земельні посілости, дістаючи з них великі доходи й користувалося ще середньовічним правом накладати на селян податки (так зв. „десятина“).

З поваленням монархії в 1931 році селянство сподівалося змін. Та новий республіканський уряд, що фактично спирався на ті самі привілеї йовані верстви, з реформами „не спішився“.

Ці комуністичні „щедроті“ справили серед селянства величезне враження! І годі було від нього надіятися, щоб воно могло дивитися аж так далеко, щоб вміти передбачити, яка трагедія чекала його тоді, колиб комунізм остаточно переміг і почав в Еспанії „будувати соціалізм“.

Мститься тут минувшина... Дорогу комуністичній відкриттям якраз ті, що самі є його смертельними ворогами — помішництво, магнати капіталу, реакційні клерикали — звалаги всі та кілька, що вставили дотепер оплот еспанського монархізму.

Поруч з земельною аристократією другим чинником соціального поневолення й економічного визиску було еспанське духовенство. В більшості своїй зложено з вищих суспільних верств — воно (подібно як і в царській Росії) було фактичним агентом пануючих і чимало віддало їм заслуг у соціальної боротьби за збереження „консервативного“ (монархічного) устрою.

Поруч з земельною аристократією другим чинником соціального поневолення й економічного визиску було еспанське духовенство.

М. Органський.

Ті регочуть. — А що ж, синку, ти в нас робитимеш?.. — питають...

— Воювати... Воювати будемо! — горда відповідь.

— Кого? — Та всіх, хто проти України...

— От так-так! А деж ви були, коли ваші он на Здолбунів ішли?..

Хлопці вияснюють, як то сталося. Войак вдоволений. Володько знаходить одного земляка з Крем'яниччини.

Після церкви проголосили велику „сходку“ в салі семінарії. Покинули старостів обох частин села.

Салія набита. Прибув полковник. Молодий, меткий і рухливий войак.

При його появи в салі народ розступається на дві лави. По середині лишається порожнє місце.

— Селяни! Не бачу між вами ні одного молодого обличчя. Це добре. Добрі з ваших синків герої. Заварили, мовляв, каші, а ви батьки розхальобуйте.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

Від такої мови селяни сповважніли. На кожному обличчя з'явився острах.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

І ІНШІ „ЖЕБРАЮТЬ“.

Під Різдяні Свята майже кожда американська газета влаштує якусь збірку. Наприклад, „Нью Йорк Таймс“ завіє у себе рубрику „100 найбільше потребуєчих, випадків“, та збирає на них гроші. Під свята цей щоденник подає передовісні стовпці зі звітами з жертв. І майже кожного дня пише передовісню, закликуючи до жертв на цю ціль.

Звісно, апелює на допомогу людям в Америці.

Якби так українська газета дозволила собі так правильно вести пропаганду за подібну допомогу, зараз, знайшлося би люди, що запротестували би проти цього, як проти засмічування газети. Мовляв, уже пора покінчити з тою жебрачиною.

РІЗДВО В РОСІЇ.

Недавно тому пішла в Росії пропаганда, що, мовляв, там уже повернено назад традицію святкувати Різдво. Мовляв, ніхто вже там тепер не перешкадає людям справляти собі Різдво.

Пощо це пишуть? А пощо ми питаємося чоловіка: „А що, зимно вам? Добрий мороз га?“ і пощо ми відповідаємо, як нас питають за погоду? Адже звісно, що, як на дворі холод, або спека, то всякий це знає.

„МИ ВСІ ЛЮДИ“.

Кажуть, що на те, щоби знайти з другою людиною співчуття. Як я відчуваю те, що інший відчуває, то між нами заводиться якесь підсвідоме почуття спільності, спільне почування.

Отже московським письменникам у Москві здається, що як вони зателеграфують до Америки, що в Москві святкують Різдво, то американці скажуть: „Ті „болші“ не такі чорні, як їх малюють! Вони святкують Різдво, як ми!“

СВЯТКУЮТЬ, ТА НЕ ЗОВСІМ.

Зараз за першим донесенням прийшло друге: мовляв, москалі, що хочуть святкувати Різдво, мають різні клопоти з ялинкою.

Щось сталося з „зеленим тростом“, що достарчає ялинок на Різдво, і ялинки не прийшли такі, як треба. Деколи в торгівлі появлялися ялинки зовсім без чатиння.

Чи не сталося з московськими тростами те, що сталося з американськими в анекдоті Марка Твейна про мухи і її дві дочки. Одна з тих мушок сіла на ковбасу й, наївшись її, згнула марно, бо ковбаса, виріб мясного тросту, не мала справжнього здорового мяса. Друга мушка сіла на торт і затруїлася фальшивим цукром, виробом цукрового тросту. Мати-муха в розпачі пробувала поповнити самолюбство, сіла на трийку на мухи, їла й їла, але не гинула, бо й трийка, виріб тросту для виробу трийок, була теж фальшива.

Капіталізм і комунізм може дати однакові висліди.

ДВА РІЗДВА.

Доносять з Москви, що там уже будуть святкувати Різдво. Значить, його якийсь час не святкували.

Тимчасом з Сан Франціско доносять, що пасажирі, що вилетіли дня 22-го грудня літаком „Клипер“ з Манілі, на филиппинських островах, у дорогу до Каліфорнії, будуть мати по дорозі два Різдва.

Себто по 24-тім грудня прийде для них 25-тий грудня, себто день Різдва, а на наступний день, замість 26-го грудня, буде знову 25-го грудня.

ЧИ ВСЮДИ ТА САМА ГОДИНА?

Це може виглядати на неправду. А проте це правда. Як це так?

Передовісн справа в тому, що земля обертається все довкола своєї осі, виставляючи все до сонця іншу частину своєї поверхні, через що по-встає день і ніч. Земля обертається довкола своєї осі з заходу на схід. Через те на місцях, положених далі на схід, сонце скорше сходить, як у місцях, положених від них на захід. Таксамо е з полудневою порою. Таксамо е з заходом сонця. Таксамо з північчю. Як у нас е полудне, десь від нас на захід сонце сходить, десь далі від нас на схід сонце заходить, а ще далі на схід е північ.

Ось тому коли в Нью Йорку е 12-та година в полудне, в Шікаго 11-та, в Денвер, Колорадо, 10-та, в Лос Анджелес, у Каліфорнії, 9-та рано. Зате в той самий час у Лондоні 5-та година зполудня, у Женеві, в Швейцарії, 6-та година зполудня, у Москві 7-ма година вечором, у Багдаді 8-ма година вечором, у Бомбаю, в Індії, пів до 11-тої години вночі, в Йокогамі, в Японії, 2-га година по опівночці, себто вже наступного дня. Отже, як у Нью Йорку е полудне 24-го грудня, то в Йокогамі вже 2-га година по опівночці дня 25-го грудня.

КЛОПОТИ ПОДОРОЖНИХ.

Звісно, людині, що живе на місці, це не робить ніякої не-догоди.

Та інакше з людиною, що подорожує. Як людина їде на захід, то вона збільшає свій день; як їде на схід, то зменшує свій день. Обійшовши цілу землю довкола, їдучи на схід, людина, вернувшись на місце виїзду, застала би там не день, що випадає з її рахунку, але один день наперед. Отже, наприклад, як з її обчислень випадало би, що це має бути вівторок, то це був би понеділок. Як це мало бути 2-го січня, то вона застала б 1-ший день січня.

Якби подорожний їхав на захід, то сталося би навпаки. Обїхавши цілу кулю земську й вернувшись назад на місце виїзду, він застав би день назад, ніж випадало би з його обчислень. Він думав би, наприклад, що це має бути понеділок, а це би був вівторок. Він думав би, наприклад, що це 31-го грудня, а це було би вже 1-го січня.

ДВА ПОДОРОЖНІ.

Якби так до того самого місця приїхали два подорожні, котрі оба виїхали в подорож довкола світу, але один їхав на схід, а другий на захід, то їх обчислення часу різнилися би на два дні. Що в одного була би неділя, в другого був би вівторок.

Щоби не допустити до такого безконечного баламутного числення днів, постановлено, що на мапі мається начеркнути лінію, так звану „інтернаціональну лінію дати“: хто приїде до цієї лінії, зміняє дату. Як їде на схід, починає рахувати один день назад; як їде на захід, рахує один день наперед.

Через те літак „Клипер“, доїхавши до цієї лінії дня 25-го грудня, почне числити два дні, пізніше, себто на наступний день знову буде числити 25-го грудня. Так пасажирі літака будуть мати два дні Різдяних Свят, себто два дні 25-го грудня.

Ощадність.

— Чому ти тепер учишся азбуки для сліпців.

— Мушу щадити, то в будучині вечором могтиму читати в темноті!

Степан Мусійчук.

СПІЛЬНИМ ФРОНТОМ

Над Європою нависають хмари, А в нас партії й політичні свари. Над краями бушують бурі й громи, А ми боремось з собою до втоми.

Там війна грозить за права народні, А ми творимо партії безплідні. Там всі нації у силу зброяться, А в нас в партіях за назви сваряться.

Україна вся в ярмі, у наругах, А ми бемось: „хто перший, хто другий“. Ми торгуємось, котрий ворог ліпший, Хто з нас „правий“ е, а хто з нас „лівший“.

Ми в часописах лайки виливаєм І самі себе бемо, називаєм. Те, що вчора ще в нас було ідейне, Те вже нині в нас пусте і нікчемне.

Те, що вчора ще ми так шанували, Те вже нині ми з болотом змішали. Ми за власне „я“ продати готові І народну честь і брата по крові.

А над світом всім хмари нависають, Над Європою громи не втихають. Там війна їде. За скарби всі наші Будуть битися сусідоньки ласі.

А чиж ми слабі? — Таж нас мільони! Таж в нас сила е розбити кордони! Та же нарід наш усіми віками Хоронив Захід своїми шаблями.

Чомуж нині ми, як діти свавільні, Не зеднаємось в ряди неподільні? Чомуж свої всі знання й силу свою Зуживаємо на борню з собою? Чом не творимо сил національних І проти ворога не їдем в рядах карних? Хібаж діти ми? Ще нас не навчило, Що розеднаних нас все чужі били?

Ох, закиньмо ми ворожнечу кляту І разом їдм в боротьбу завзяту! Добро нації найвище ставляймо, З Богом й вірою щастя здобуваймо! Понад партії й амбіції свої Ми єднаймося для цілі одної! Ми єднаймося в одну сильну лаву, Спільним фронтом ми здобуєм державу.

НАЙКРАЩИЙ РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК ДЛЯ ПРИЯТЕЛЯ ЦЕ ДОБРА КНИЖКА.

Подаємо спис гарно оправлених книжок, які можна дати як Різдвяний дарунок.

- Царівна, О. Кобилянської\$2.00
- Твори Марка Вовчка 1.25
- Четверта Заповідь, Чайковського 1.25
- Олюнка, Чайковського 1.50
- В Чужім Гнізді, Чайковського 1.50
- Кобзар Т. Шевченка 2.00
- Твори Шевченка (три томи) 5.00
- Твори Шевченка (пять томів) 10.00
- З вершин і Низин (Іван Франко) --- 2.50

ДЛЯ МОЛОДІ ЗАМОВЛЯТИ:

- Стрілецькі Пісні на фортеп'я зі словами, Ярославенка\$2.00
- 201 Українських Народних пісень під нотами 2.00
- Син України, з ілюстраціями 2.00
- Оповідання з царства звірів (ілюстрований)\$1.00
- Дикі Звірі (з ілюстраціями) 1.25
- Робінсон Крузо (з образками) --- 75
- Малі герої (ілюстрований) 85
- Одарка (ілюстрований) 35

Книгарня „Свободи“ перешле ваше замовлення просто на адресу того, кому Ви схочете цей дарунок зробити, так, щоб він одержав дарунок на Різдво. Замовлення опакуємо в гарний святочний різдвяний папір, а на кожній книжці видрукуємо імення даручого та імення обдарованого.

Як у поданому тут списі нема такої книжки, яку ви хотіли, то пишть до нас по новий каталог, з котрого зможете вибрати собі інші книжки.

Замовлення пересилайте на адресу „Свободи“:

„СВОБОДА“, 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

В школі.

— Так, мої любі — викладає професор — ви всі повинні йти слідами ваших батьків!
— А Рубінштайн також?
— Певно що так, чому питаєшся?
— А, бо його тато вже третій рік сидить за ошуство.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О.

Творімо єдиний фронт проти комунізму.

Вже минає два роки, як з Кремлю дався чути голос червоного сатрапа до своїх агентів по цілому світі, щоб у всіх державах організовано так звані „народні фронти“. Припоручено комуністам чужих держав вступати в національні товариства, а навіть до церков, щоб там вести свою руйнівницьку роботу. Під назвою „народного фронту“ велено організувати всіх і вся проти фашизму, як тої сили, котра загрожує комунізові і його тиранії навіть у його власній державі.

Деякі держави, як Франція й Еспанія, дали зловити себе на московський гачок і дали втягнути себе в „народний фронт“. Як колись Україна, так нині Еспанія свій нерозсудний крок платить морем братньої крові й тисячами жертв домашньої війни. Це е користи, які Еспанія дістала, вступивши в „народний фронт“. Друга держава з народнім фронтом не Франція, котра е в стадії братовбивчої війни. Комунізм під якою покрішкою не виступав би, не може дати нічого позитивного крім нечуваного в світі терору, руйни і смерті. Цеж азійська культура!

Щоб не полішитися позаду й щоб підлібитися московським варварам, почали серед нашої еміграції організувати такий „народний фронт“ наш більшовицькі яничари. В тій цілі скликано до Нью Йорку конгрес, котрий мав започаткувати організування „народного фронту“. Та наша свідомо й здорово думаюча еміграція пізнала, зким має до діла, й зрозуміла, кому потрібний такий „народний фронт“.

По Нью Йорку прийшла черга на Клівленд. Вислано туди більшовицького вожака, щоб і в Клівленді створити „народний фронт“. Заходом більшовицьких організацій скликано в Народнім Домі віче, на котрім почали представляти, які то користи й блага дістануть працюючі, організовані в „народний фронт“. Аж огида брала слухати тих льокаїв Москви. Можна співчувати отим нашим темним братам, що дали себе запрягти до більшовицького воза. Але віче в Клівленді не вдалося так, як собі думали ініціатори, бо наша еміграція в Клівленді обєднала під знаком українського націоналізму, не на оборону Москви і її варварств, а до боротьби з ними. Наша громада вже давно викинула поза дужки народнього життя все інтернаціональне сміття й більше недопустить у свої ряди жадних нахабів, з якого то крою вони не були. Під жовто-блакитним прапором бортимемось далі, не лише проти Польщі, Румунії, Чехословаччини, але й проти найстрашнішого ворога України — Москви. Між нами, державницько думаючими, і нашими ворогами не може бути жадного компромісу, не може бути жадної згоди. Москва для нас відвічний ворог і ми їй видали боротьбу на життя й смерть. І тому:

Щоб заманіфестувати свою національну солідарність, щоб показати, що ми не годимося з існуючим станом на Рідних Землях, щоби показати перед світом, що ми вірні сини українського народу і його честі боронити будемо до останньої каплі крові, щоб здемакувати більшовизм і відкрити його правдиве обличчя, щоби показати, як Москва голodom, розстрілами й Соловками виморює наш нарід, щоби показати нашим братам, котрі кривавляться під окупантами, що ми з ними, щоби показати світові, що українська нація готується до рішучого,

змагу й жеде на відповідний фронт, щоби під проводом українських зорганізованих націоналістів розрахуватися з усіма чотирма займанцями, а на їх руїнах здвинути свою національну святиню — самостійну соборну Українську Державу, — всі українські національні товариства міста Клівленду пригтовляють масове протибільшовицьке віче.

Просимо хвальні товариства, братства, сестрицтва й парохії вислати своїх делегатів на спільні наради, які відбудуться 18-го січня 1937 року ввечір в Українському Нар. Домі.

Змагаються два табори: український державницький і ворожий займанцький. Висилаючи свого делегата й приймаючи участь у протибільшовицькому вічу, ви доказуєте, що обєднується в українським таборі й солідаризується до спільної боротьби проти всіх наших ворогів.

За ініціативний комітет: Михайло Ярош, Л. Котович, Т. Оліяр.

ЗАГРАНИЧНА ТОРГОВЛЯ С.С.С.Р.

Відомости про експорт товарів з СССР, опубліковані року 1936, показують, що Україна, як і за царського режиму або ще більше, постачає головну масу матеріялу для закордонної торгівлі. Хоч в СССР е багатіші поклади залізної руди, вугля і т. д., ніж на Україні, то „Україна лежить над берегом моря, тому експорт найвигідніший відсіля. Україна—центр залізної індустрії. Уже 1934 року з України вивезено більше як 100 тисяч тон литого заліза. Крім того з України вивезено вугля в такі країни:

Країна	1933 р.	1934 р.
Італія	641 тис. тон	610 тис. тон
З. Держави	187 " "	295 " "
Греція	343 " "	365 " "
Франція	96 " "	173 " "

Вивозиться головню антрацит, найбільший у цілім світі. Не треба думати, що запаси вугля в Україні дуже великі. Учені геологі обчислюють, що в Україні е коло 70 біліонів тон вугля. Москва поставила вимогу до Донецького басену, щоб дався що дня 250 тисяч тон вугля. При таких великих добутку (а він за плямом ще має зростати) запаси вугля в Україні можуть бути легко вичерпані. Тимчасом Росія має величезні поклади вугля в Сибірі — коло 100 біліонів тон. 1934 р. в СССР добуто вугля 93 мільони тон, із них Україна сама дала 60 мільонів тон.

Ще гірша справа з залізною рудою в Україні. У советській Україні в околиці Кривого Рогу е поклади залізної руди щодо якості найліпші в Європі. Ця руда має 68% заліза. Але криворізькі поклади невеликі. Росія має величезні запаси руди в Курську й на Уралі. Але головню в Україні їде здобуток руди і відсіля її комуністична влада вивозить за кордон. 1933 р. вивезено коло 900 тисяч тон руди, 1934 р. — коло 600 тисяч тон. З України такі вивозиться багато каоліну (біла глина) — аверх 20 тисяч тон 1934 р.

Про цукор, пшеницю та інші „харчосмак“ не треба багато писати, бо відома річ, що Україна здавна була „шпихліром Європи“.

Цукор з України советська влада вивозить головню в країні азійські: в Туреччину, Персію, Китай і інші. Цукру вивезено (в тисячах тон): 1931 р. 319.8, 1932 р. 76.1, 1933 р. 38.4, 1934 р. 48.7.

Колиб усі ці багатства українці мали в своїх руках, то Україна булаб найсильнішою країною в світі. Але тепер, під тягаром чужої окупації, сини нашого народу мусять тільки „дивитися й мовчати та мовчки чухати чуба“...

Розкрадання українських природних багатств їде плянково і безупинно. Торгуючи українськими товарами, Москва може за золото творити сильне військо і так куче ще міцніші кайдани для поневоленних народів СССР.

КУПУЙТЕ НОВІ

КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ

НА 1937 РІК.

- КАЛЕНДАР ЧЕРВОНА КАЛИНА 60 ц.
- КАЛЕНДАР БАТЬКІВЩИНА 60 ц.
- КАЛЕНДАР ПРОСВІТИ 60 ц.
- КАЛЕНДАР ЗОЛОТИЙ КОЛОС 60 ц.
- КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД 40 ц.
- КАЛЕНДАР КРЕНИЦЯ 40 ц.

Всі календарі гарно ілюстровані, містять багато цікавих статей та оповідань, як також подають практичні господарські поради. Календарі показують всі релігійні та національні свята.

Замовляйте ще сьогодні, бо книгарня „Свободи“ має лише малу кількість тих календарів. Належитість просимо посилати разом із замовленням. На С. О. D. замовлень не вилізаємо.

„СВОБОДА“

81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

КОЛЯДИ І ЩЕДРІВКИ

РІЗДВО ХРИСТОВЕ І БОГОЯВЛЕННЯ

з додатком пісень СТРАСТНИХ, ВОСКРЕСНИХ І ІНШИХ ПІСЕНЬ ЦЕРКОВНИХ

Ціна 35 центів. Замовлення й гроші слати до: „СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ДИТЯЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ПЕСИ

Св. Миколай на селі в трох відслонах, 10 осіб і гурт	10 ц.
В ніч під св. Миколая, в одній дії, Ф. Коковського, 6 осіб	10 ц.
В ніч св. Миколая, А. Лотоцького, 3 картини, 18 осіб	25 ц.
Гостиня св. Миколая, В. Хроновича, 3 особи	10 ц.
Святий Миколай, М. Пеленської, 3 дії, 14 осіб	15 ц.
Різдвяна казка, дві картини, з партитурою	20 ц.
Український Вертеп, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки	15 ц.
З Колядою. Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт	20 ц.
Вертеп, різдвяна картина, І. Блажкевичевої, 13 осіб	20 ц.
Різдвяний дарунок, одна дія, 9 осіб	10 ц.
Святий гостиня, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб, 20 ц. Окрема партитура	40 ц.
Три Свято-Миколаївські Вистави: 1) Св. Миколай між школярами, в одній дії; 2) Свято Миколаївська ніч, в двох діях; 3) Поміч св. Миколая, в двох діях	40 ц.
Три Князі в Вифлеємі. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки“	25 ц.
У Нуджарів, різдвяна картина в 3 діях, 13 осіб	25 ц.
Івась Характерник, сценічна картина з дитячих літ, Івана Франка, в 3 діях, 9 осіб	20 ц.
Мені тринадцятий минуло. Епізод із життя Тараса Шевченка. Песа на одну дію, 10 осіб	15 ц.
Перша кривда. Сценічна картина в 1 дії з життя Тараса Шевченка, 7 осіб	10 ц.
Розрита Могила. Сценічна картина в 1 відслоні, з хлопчачих літ Тараса Шевченка, 3 особи	10 ц.
Червона Шапочка. Здраматизована казка в 2-ох діях зі співами і танками. Музичні мотиви М. Гайворонського. Друге видання. З партитурою, 15 осіб	30 ц.
Івась і Гануся. Здраматизована карка в 5 діях зі співами й хорородами, 12 осіб, з партитурою	30 ц.
Покарані Калатки. Комедійка з бурсацького життя в 3 відслонах, 7 осіб	25 ц.
В дитячому садку. Сценка в 1 дії зі співами й танками, 13 осіб, з партитурою	10 ц.
Свято Весни. Сценічний образок на дві дії зі співами та хорородами. Надається на Великдень, 5 головних осіб та гурт. З партитурою	30 ц.
Живий страхопуд. Комедійка з життя сільських дітей в 3 відслонах, 6 осіб	25 ц.
На Провесні. Картина в 3 діях зі співами і хорородами. Музичні мотиви: Богдана Вахнянина. Хороводи укладу: О. Заклинської. 12 осіб. З партитурою	25 ц.
Виправа до Америки. Комедійка в 2 дії, 5 осіб	25 ц.
Згода буде. Картина з життя сільських дітей в 3 діях, 11 осіб	25 ц.
Незгода, жартиблвна сценка в 1 дії, 3 особи	20 ц.
Пригода до розуму дорога. Сміховинка в одній дії, 4 особи	20 ц.
Школярник Маркіян. Сценічна картина з дитячих літ Маркіяна Шашкевича, 6 осіб	10 ц.

Замовлення слати на адресу:
"СВОБОДА,"
 81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

СЕЛЯНСТВО Й РОБІТНИЦТВО В ЕСПАНІ

Велика й мала земельна власність.

Зацікавлення Еспанією не зменшується. Цікаво пізнати не лише безпосередні, але й носередні причини еспанської революції.

Московські агенти мали легку працю з точно двома мільонами еспанських промислових пролетарів і з трьома мільонами зuboжливих хліборобських робітників, бо в Еспанії були погані суспільні відносини. Еспанський підприємець не має ні змислу ладу ні підприємливості, як його мають підприємці інших країн. Та найгірше, що робітники дістають дуже малу плату. Ця плата ще й тоді погана, коли зважимо, що робітники на Півдні мають менші життєві вимоги і можуть жити в гіршому мешканні. Погано є тепер із народним здоров'ям. Робітник живе у поганих, брудних чиншових домах. Ще гірші відносини є у хліборобстві. Не лише в способі оброблювання землі, а ще більше з причини поділу земельної власності стоїть Еспанія значно позаду інших держав. Коли в інших державах ще в 18 столітті уряд вів справу земельної власності між шляхтою і селянами, в Еспанії осталося все по старому, себто величезна земельна посілість і карлуваті господарства.

Із загального числа населення Еспанії, себто із 24 мільонів, 57 процентів живуть з хліборобства. Та використовують лише 40 процент землі; 20 процентів землі, головню в околицях, в яких рідко падають дощі, ще не бачили плуга. Та коли були гроші і колби рішучий уряд зайнявся тією справою, то можна змеліорувати цілі смуги краю. Треба би перевести каналізацію. Так здобути ґрунта можна порозділювати між селян.

Другою земельною й найважнішою суспільною справою в Еспанії є поділ землі. В Еспанії є п'ять мільонів земельних власників. Із того 96.06 проценту, отже 4,903,000 це власники карлуватих господарств (мають менше як по 10 гектарів землі). Та вони разом мають лише 37 процентів управної землі, 170,00 власників середньої власності (від 10 до 100 гектарів) творять 1.66 проценту посідачів, а мають вони понад 20 процентів управної землі. Великих земельних власників є 16,000 (100 до 200 гектарів) і вони творять лише 0.16 проценту, однак займають 10 процент землі. До того приходять ще латифундії (найбільші земельні посілости, понад 200 гектарів), а є їх 12,500. У загальному числі земельних власників творять вони 0.12 проценту. Та ті латифундії займають третину загальної кількості землі.

Для кожного, хто працює, важні такі три питання:

- 1) Достаточна плата;
- 2) Безпека праці;
- 3) Безпека родини працюючого і його будучини.

Годі заперечити, що в Еспанії також старалися поладити ті справи.

Промисловий робітник дістає в Еспанії значно кращу плату, ніж робітник, що працює на рилі. Промисловий робітник заробляє тижнево і по сто пезет, має свої професійні союзи, які опікуються ним на випадок безробіття, має теж свого роду касу хорих. А робітник, що працює на рилі, що живе, а радше животіє без ціли та пляну, в найкращому випадку заробляє по шість пезет денно, понайбільше мусить вдовольнятися ще меншою платою. Крім того тих робітників негайно відправляють, як лише жнива скінчилися. Рільні робітники не мають ніякої безпеки на випадок безробіття і т. д. Такий робітник ніколи не вчився читати, на його освіту складалося і складається хіба лише те, що чує на зборах у селі. Це вміли використати партійні агітатори.

ВРА НЕСЕ ПОМІЧ КАЛІКАМ.

Працівники WPA кожного дня несуть поміч великій кількості сліпих, глухих, спараліжованих чи в інший спосіб ушкоджених дітей і дорослих.

У багатьох стейтах доглядки й інші робітники WPA, з метою відшукати дітей калік, перевели спеціальні досліди. Вони відібрали тисячі дітей, які ніколи не мали жадної медичної допомоги, а які тепер мають клінічне і шпитальне лікування. WPA побудувала спеціальні шпитали і санаторії для спараліжованих дітей та зарядила штучні купелі для лікування тої недуги.

Дітей і дорослих, які перебувають у шпиталі, правильно відвідують артисти і музиканти з WPA і влаштовують для хорих концерти, маріонеткові театри і водевілі. Заходом WPA в Дитячому Шпиталі в Дітроїті розвага дітей і навчання ріжних ремесел досягла великого успіху, ставши справжньою поміччю для калік і видужуючих пацієнтів.

Майже кожний стейт має WPA секції для штучного лікування умово хорих. Нервово чи умово хорі вчать виробляти килими, виплітати кошики й іншого ремесла. В багатьох ньюйоркських шпиталях та в Джексонвилі, Флорида, під пильним медичним доглядом WPA провадить досліди музичної штуки.

Федеральна Музична секція WPA також у багатьох містах стейту Мішіген провадить сліду працю з глухими. В школах для глухих запроваджено спеціальні фонографічні пристрої, які за допомогою наушних слухавок дають змогу чути і глухим. Перед тим багато дітей у тих школах ніколи не чули музики.

WPA дає ріжну поміч для 120,000 сліпих цього краю. Сотки сліпих мужчин і жінок вчать корисних ремесел, ось як ткацтва та кошкарства. Інші допомагають працівникам WPA виробляти книжки Брейлі і мапи для шкіл і закладів, спеціально для сліпих.

Сліпим особам, здібним до мистецтва, дається змогу безкоштовно вчитися музики і мистецтва і тим розвивати приховані таланти. У Мускогі, стейту Оклагома, навіть зорганізовано федеральний театр для сліпих, який дає представлення і для загальної публіки. Директор театру це сліпий чоловік та весь персонал походить зі Школи для Сліпих в Оклагомі.

Працівники WPA допомагають надзвичайно цікавій і новій роботі утворення „говорячих книжок“ для сліпих. Це книжки з фонографічних рекордів, які награвали спеціальні машини. Ті рекорди і

машини уряд роздав безкоштовно сліпим по цілій Америці.

Думку про „говорячі книжки“ піддала бібліотека конгресу, а догляд над їх виготовленням провадить Американська Фундація для Сліпих, яка в тій ділянці провадить спроби вже від десятих літ. Досі вже виготовлено 125 книжок-рекордів, які охоплюють собою твори від біблії і праці Шекспіра до легкого красного письменства. Спеціальні машини для відчитання рекордів удосконалено і їх виробляють у фабриці WPA в місті Нью Йорку, в якій тепер працюють 270 осіб. Передбачається, що на червень наступного року число таких машин досягне 15,000.

Бібліотека конгресу розсилає рекорди і машини по цілій країні, а департамент для сліпих при публичних бібліотеках випозичають їх для залізним країні, а департаменти для тих осіб, що мешкають у власних домах.

Хто вбив вовка?

Два мисливці рівночасно побачили вовка, вистріляли і вовк відразу влав мертвий. Тепер оба стали сперечатися, хто перший убив його. Вже й за чуба стали хвататися. — Я перший! — Ні я перший!

Та ось до них прибіг пастух і кричить:

— Гей! Котрий з вас обох убив мого пса?!

— Він перший його побачив і вбив! — каже один мисливець, показуючи на товариша.

— Я ні! То він! — каже другий мисливець.

— А тепер нікотрий з вас не знає! Я вам обом покажу! — крикнув пастух і давай обох молотити.

Жид і опришок.

Здибав опришок жиди серед дороги та й каже! Давай, жиде, гроші й усе, що маеш, а ні, то вбю тебе!

Жид: Прошу, прошу дуже, ось гроші!

Опришок: І одежу й усе дай зі себе!

Жид (передаючи річи): Ось прошу, одначе дайте мені посвідку, що ви все взяли від мене, а то моя жінка думить, що я протратив. А тоді горе мені!

PAIN-EXPELLER

Болі в плечах? Дистягте шийку і лезну подешу кількарзовим натиранням. ПЕРИ-ЕКСПЕЛЛЕР випускається вдовольно від 1867 року.

WELLER & COMPANY
LONDON

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ

на 1937 рік

В КОЛЬОРАХ, КАЛЕНДАРІОМ ДРУКОВАНЕ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, СВЯТА ОЗНАЧЕНІ ЧИТКИМ ЧЕРВОНИМ ДРУКОМ НА КОЖНИЙ ДЕНЬ.

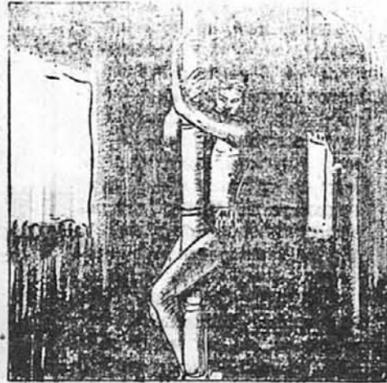
25¢ один -- 5 за \$1.00

Засвітали козаченьки Гуцул на полонині пасе вівці Дівчина в українській строю Український парубок і дівчина сидять коло криниці Хлопець і дівчина у Великій Україні.	Мала хата і город Хата над озером Старий млин коло річки Причиста Діва Марія з малим Ісусом Христом
Сини мої, гайдамаки Тарас Шевченко Іван Франко Різдво Христове Різдво Христове з ангелами Ангел хоронитель над дітьми	Діти при забаві над рікою Ісус Христос в Гетсиманській городі Президент Рузвелт і його жінка.

Замовлення і гроші слати на адресу:
"СВОБОДА,"
 81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.
 (Замовлення на С.О.Д. не будемо висилати).

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(79)

Чим довше вдвлявся Тарзан у штаб дикунів, що внизу нараджувалися над виконанням нових злочинів, тим більша рішучість наповнювала його, щоб за всяку ціну знищити це кровожадне кодро. Він готов був присвятити себе, наразитися на найтяжчі муки, щоб увільнити тисячі невинних жертв від паутини цієї злочинної організації.

Та далі тут не було чого для Тарзана оставитись. Тихенько мов тін він зсунувся по стовпі в долину і подався в напрямі до берега, над яким легко кохалися кілька човнів. Він не хотів тепер без потреби наражатися на небезпеку з боку крокодилів. Бо головню тепер його життя було потрібне іншим. А його смерть булаб триумфом для людей-леопардів.

Підбравши один з найліпших човнів, Тарзан усковив в нього і, схопивши весло, мов стріла помчався на другий беріг ріки. Там з радістю зустрів його Нкіма. Хоч забудькувата звичайно, цей раз вона слухняно виконувала волю Тарзана. Вискочивши на беріг, Тарзан мов вивірка видряпався на дерево і закликав на Нкіму, щоб за ним поспішала.

Мов скажений, мчався Тарзан по верхих дерев все глибше і глибше в нетри. Він поспішав, щоб знайти Оранда з його воїнами і розпочати остаточний напад на кодро людей-леопардів. На шляху він наткнувся на гурт воїнів людей-леопардів. Та замість сковатися, він зухвало закликав: „Коли ви мене шукаєте, я е тут“.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу.

Михайло і Нюніла Гайворонські переслали до Обеднання на поратування Рідної Школи в краю \$10. Крім цього зложили \$5 на Ювілейний Дар для проф. О. Кошиця.

АЛЕНТАВН, ПА.

На Рідний Край.

З Листопадового Свята було \$40, а з весілля громадян Григорія Лопушанського й Анни Андрухів \$13.10. Отже разом зібрано \$53.10, які Комітет Української Православної Парохії вислав до краю через Централю О.Д.В.У.

ГЕМПСТЕД, Л. АЙ.

На визвольну боротьбу.

Як кожного, так і цього року, тов. Укр. Зап. Січ, від. 327 У. Н. Союзу, ухвалило призначити \$10 та вислати їх через Обеднання на визвольну боротьбу.

За уряд: В. Душенчук, Т. Багрий, М. Гречин.

НА ВИЗВОЛЬНУ БОРТЬБУ.

Пасейк, Н. Дж. — МУН ч. 71, \$10.

Рачестер, Н. П. — ОДВУ ч. 20, \$25.

Шікаго, Ілл. — Округна Управа ОДВУ, \$12.

Манчестер, Н. Г. — ОДВУ ч. 42, з пушок, \$4.77.

Вест Істон, Па. — Ст. Терпелікий переслав зі Свята \$25.

Клівленд, О. — ОДВУ ч. 8, з забави, \$15.

АЛЕНТАВН, ПА. — ОДВУ ч. 23, зі Свята, \$53.10.

Центр. Управа ОДВУ.

Субльокатор.

Приятель відвідав товариша, що живе як субльокатор.

— Що ти пеш: чай чи каву?

— Не знаю. Господиня не говорила мені.

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. 1 стемповані річи. Пишіть по каталог до!

UKRAINIAN BAZAAR,

97 Avenue A, New York, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2416

Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жили, болячі ноги, флебіт (запалення жил), напухлі зоболічі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Обідні години: щоденно від 2 до 8, в понеділки і четверги від 2 до 8.

L. A. ВЕНЛА

320 W. 86 St., New York City.

Близько Бродвею. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКИ

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel. Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.